

Ο γέρος του Μοριά

- Διαβάζω το κείμενο «Ο γέρος του Μοριά» (σελ. 90) και υπογραμμίζω τις άγνωστες λέξεις και φράσεις του κειμένου με κόκκινο.
- Σημειώνω στο βιβλίο μου τη σημασία κάποιων από τις λέξεις - φράσεις που υπογράμμισα (όχι όλων), τις καταλαβαίνω και στη συνέχεια διαβάζω 2η φορά το κείμενο για να το κατανοήσω καλύτερα. Θα με βοηθήσουν τα Πιο κάτω:

Αλωνίσταινα: ορεινό χωριό της Πελοποννήσου. Βρίσκεται στο νομό Αρκαδίας, πάνω στο Μαίναλο. Στον Αγώνα, η Αλωνίσταινα αποτέλεσε ορτήριο και καταφύγιο για τους Έλληνες.

Ραμοβούν: τοποθεσία της Μεσσηνίας, όπου γεννήθηκε ο Κολοκοτρώνης.

η καπετάνισσα (ουσ.): η γυναίκα του καπετάνιου. Ο καπετάνιος κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας ήταν ο αρχηγός ενός ένοπλου σώματος Αλεφτών. Συνήθως όμως καπετάνιος λεγόταν ο κυβερνήτης πλοίου και καπετάνισσα η γυναίκα του ή μια γυναίκα που κυβερνούσε η ίδια το πλοίο, όπως η Μπουμπουλίνα.

τα συχαρίκια: εδώ είναι η ευχάριστη είδηση, αλλά γενικότερα η λέξη σημαίνει και τα χρήματα ή το δώρο που δινόταν σ' αυτόν που ανήγγελλε ευχάριστη είδηση.

βάζω με το νου μου: η φράση χρησιμοποιείται μεταφορικά και σημαίνει σαντάζομαι, σκέφτομαι.

ο ραγιάς (ουσ.): ο χριστιανός υπήκοος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά την Τουρκοκρατία. Προέρχεται από τουρκική λέξη.

ο κατατρέγμός (ουσ.): η συνεχόμενη καταδίωξη κάποιου και τα βάσανα και οι δοκιμασίες που περνάει.

ο κλέφτης (ουσ.): αυτός που κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας δεν άντεχε την καταπίεση και τη σκλαβιά και έβγαινε μαζί με άλλους υπόδουλους στα βουνά κι εκεί ζούσε κάνοντας επιδρομές και ληστείες εναντίον των Τούρκων. Πολλοί κλέφτες υπήρχαν στον Όλυμπο και στα βουνά της Πίνδου. Αυτοί μαζί με τους αρματολούς στήριξαν αργότερα την Επανάσταση.

ο αρματολός (ουσ.): Έλληνας ο οποίος συμμετείχε σε στρατιωτικό σώμα που κατά την Τουρκοκρατία προστάτευε μια ορισμένη περιοχή από τους κλέφτες. Τα σώματα των αρματολών τα δημιούργησαν οι Τούρκοι για να αντιμετωπίσουν τους κλέφτες, αλλά πολλοί αρματολοί συνεργάζονταν με τους κλέφτες εναντίον των Τούρκων.

επαρχία του Λιονταριού: κωμόπολη του νομού Αρκαδίας. Βρίσκεται στα βόρεια του Ταύγετου κι εκεί έδρασαν ονομαστοί κλέφτες.

Φιλική Εταιρεία: μυστική εταιρεία που ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησσό της Ρωσίας από τους Ν. Σκουφά, Α. Τσακάλωφ και Ε. Ξάνθο, με σκοπό την οργάνωση κινήματος για την απελευθέρωση της Ελλάδας απ' τον τουρκικό ζυγό.

ο κατηχητής (ουσ.): κάποιος, συνήθως κληρικός, που διδάσκει σε άλλους τις βασικές ιδέες μιας θρησκείας, μιας πίστης ή μιας ιδεολογίας και τους καθοδηγεί σύμφωνα με αυτές.

τα Δερβενάκια: στενό πέρασμα στα σύνορα των νομών Αργολίδας και Κορινθίας στην Πελοπόννησο. Εκεί, στις 26 Ιουλίου 1822, ο Κολοκοτρώνης με τα παλικάρια του αντιμετώπισαν τη στρατιά του Δράμαλη και το αποτέλεσμα της μάχης ήταν καταστροφικό για τους Τούρκους. Ο Δράμαλης μόλις που μπόρεσε να ξεφύγει πεζός. Η νίκη αυτή έδωσε μεγάλο κουράγιο αλλά και αυτοπεποίθηση στους Έλληνες.

ανακόπτοντας: μετοχή ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος ανακόπτω: σταματώ την κίνηση κάποιου, π.χ. τα φράγματα κατάφεραν να ανακόψουν τα ορμητικά νερά του ποταμού.

Δράμαλης: ο Δράμαλης Μαχμούτ πασάς ήταν Τούρκος αρχιστράτηγος των στρατευμάτων του σουλτάνου και είχε κατέβει το 1822 στην Πελοπόννησο για να καταπνίξει την Επανάσταση. Από νεαρή ηλικία απέδειξε ότι διέθετε ικανότητες στρατιωτικού. Έμεινε γνωστός στην ιστορία κυρίως από την καταστροφή του στρατού του, στις 26 Ιουλίου 1822, στα Δερβενάκια.

Ναύπλιο: ιστορική πόλη της Πελοποννήσου. Πρωτεύουσα του νομού Αργολίδας. Αποτέλεσε την πρώτη πρωτεύουσα του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

φρούριο του Παλαμηδιού: κάστρο του Ναυπλίου. Το Παλαμήδι μαζί με την Ακροναυπλία και το Μπούρτζι (κάστρο μέσα στη θάλασσα) αποτελούν το φρουριακό συγκρότημα του Ναυπλίου. Βρίσκεται σε ύψος 217 μ. και χτίστηκε την περίοδο που οι Βενετοί κατείχαν την Πελοπόννησο (1686-1715).

Πελοποννησιακή Γερουσία: μετά τις πρώτες επιτυχίες των επαναστατημένων Ελλήνων και την απελευθέρωση διαφόρων περιοχών, δημιουργήθηκε η ανάγκη να αποκτήσουν διοίκηση. Ήτοι, ιδρύθηκαν διάφορα σώματα που τα ονόμασαν «Γερουσίες» και είχαν διοικητικές και νομοθετικές αρμοδιότητες. Τα σώματα αυτά αποτελούνταν κυρίως από κοτζαμπάσηδες και κληρικούς και αποφάσιζαν για όλα τα ζητήματα που απασχολούσαν τους επαναστατημένους Έλληνες. Η Πελοποννησιακή Γερουσία ιδρύθηκε από κοτζαμπάσηδες στις 26 Μαΐου του 1821 στο μοναστήρι των Καλτεζών μετά τη μάχη του Βαλτετσίου.

ανακηρύσσω (ρήμ.): δίνω σε κάποιον επίσημο αξίωμα ή τίτλο, π.χ. *Ο δήμαρχος των ανακήρυξε επίτιμο δημότη της πόλης μας.*

εμφύλιος πόλεμος: ο πόλεμος που γίνεται ανάμεσα σε άτομα της ίδιας φυλής, έθνους ή κράτους.

αρμόζω (ρήμ.): ταιριάζω σε κάποιον, είμαι κατάλληλος γι' αυτόν.

Όθωνας: ο πρώτος βασιλιάς της Ελλάδας, που βασίλεψε από το 1833 ως το 1862. Ο Όθωνας ήταν πρίγκιπας της Βαυαρίας, περιοχής της νότιας Γερμανίας, και έγινε βασιλιάς της Ελλάδας μετά τη δολοφονία του I. Καποδίστρια. Επειδή το 1833 ο Όθωνας ήταν ακόμα ανήλικος, ανέλαβε για δύο χρόνια την εξουσία μία επιτροπή από τρεις Βαυαρούς αντιβασιλείς.

η αφιλοκέρδεια (ουσ.): η ιδιότητα που διακρίνει έναν άνθρωπο που δεν ενδιαφέρεται για το κέρδος.

το βάθρο (ουσ.): η υπερυψωμένη βάση πάνω στην οποία στέκεται κάποιος ή κάτι.

ο ανδριάντας (ουσ.): άγαλμα που στήνεται σε δημόσιο χώρο για να τιμηθεί το πρόσωπο που παριστάνεται σε αυτό.

«ΕΦΙΠΠΟΣ... ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ»: Η επιγραφή αυτή, γραμμένη σε λόγια ελληνική γλώσσα, σημαίνει: «ΠΡΟΧΩΡΑ ΕΦΙΠΠΟΣ, ΣΤΡΑΤΗΓΕ, ΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ, ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΠΩΣ ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ».

***Η ερμηνεία των λέξεων είναι από το βιβλίο Μ. Αντωνοπούλου, Μ. Αραπάκη, Ε. Παπαντωνίου, Ε. Τσολακίδου «Γλώσσα Ε' Δημοτικόν- Ανάλυση του σχολικού βιβλίου κατά μάθημα» (Εκδόσεις: Πατάκη)

3. Ποια ήταν η **συμβολή (=προσφορά, βοήθεια)** του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στον αγώνα; Υπογραμμίζω τις σχετικές προτάσεις στο κείμενο «Ο γέρος του Μοριά» σελ. 90-91 και απαντώ την ερώτηση.
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

